Йоко Тавада

ПРАТЕНИКЪТ

София, 2025

Преводът е направен по изданието:
多和田葉子『献灯使』講談社

Kentoushi © 2017 Yoko Tawada All rights reserved. First published in Japan in 2014 by KODANSHA LTD., Tokyo. Publication rights for this Bulgarian edition arranged through KODANSHA LTD., Tokyo.

© Издателство „Изток-Запад“, 2025

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на автора и на издателство „Изток-Запад“.

© Мартина Неделчева, превод на български език, 2025

ISBN 978-619-01-1595-3

ЙОКО ТАВАДА

ПРАТЕНИКЪТ

Превод от японски
Мартина Неделчева

ИЗТОК
ЗАПАД

Изданието е подкрепено
от Японската фондация (The Japan Foundation).

JAPANFOUNDATION 国際交流基金

Съдържание

Пратеникът 7
Необятният Идатен 137
Островът на безсмъртието 155
Отвъдният бряг 165
Вавилон за животните 183

Пратеникът

Все още облечен в синята си копринена пижама, Мумей* седеше направо на татамито. Донякъде приличаше на пиленце, навярно защото имаше твърде голяма глава за такъв тънък, дълъг врат. Влажни от пот кичури лепнеха по скалпа му, фини като копринени нишки. Движеше глава с притворени очи, сякаш изследваше въздуха с уши, и се опитваше да улови с тъпанчета стъпките по чакъла отвън. Стъпките бързо се усилиха, после изведнъж спряха. Плъзгащата се врата затрака като товарен вагон, Мумей отвори очи и в тях нахлуха утринни лъчи, жълти като разтопени глухарчета. Момчето силно отметна рамене назад, изпъчи гърди и протегна ръце като птица с разперени криле.

Йоширо се приближи; раменете му се повдигаха от учестеното му дишане. Усмихна се и около очите му се очертаха дълбоки бръчици. Щом вдигна крак да свали обувката си и сведе глава, от челото му паднаха капчици пот.

Всяка сутрин той вземаше куче от „Кучета под наем“ на кръстовището до реката и тичаше с него по крайбрежния път за около половин час. Когато нивото на водата ставаше оскъдно, реката, нагъната като сребриста панделка, течеше неочаквано далече от брега. Някога хората бяха наричали такова лежерно тичане „джогинг“, но с изчезването на чуждици-

---

* Името му в буквален превод означава „безименен“. – Б.пр. [Всички бележки под линия, освен изрично упоменатите, са на преводача.]

те взе да навлиза „препускане“ – и то с нашумелия израз „ако препускаш, кръвното ти налягане пада“, който възникна на шега, но впоследствие се наложи. Връстниците на Мумей никога не биха се досетили за връзката между препускащото сърце и романтичната любов.

Ала макар че чуждиците не се използваха, в „Кучета под наем“ все още беше пълно с катакана*. Йоширо не беше сигурен каква скорост ще развие, когато започна да „препуска“, и първо взе йоркширски териер, защото смяташе, че с малко куче ще се справи по-добре, но то се оказа неочаквано бързо. Дърпаше го толкова силно, че едва не се преби, принуди го да тича запъхтян, а от време на време се обръщаше с победоносно изражение, сякаш питаше: „Как е?“ После самодоволно вирваше муцуна. На следващата сутрин Йоширо се спря на дакел – толкова го мързеше да тича, че след първите двеста метра се свлече на земята и се наложи Йоширо да го тегли с каишката чак до „Кучета под наем“.

– Някои кучета мразят разходките – меко възнегодува той, като връщаше кучето.

– Какво? „Разходките“ ли? А, разходките! Ха-ха-ха! – засмя се разсеяно мъжът на гишето.

Дали усещаше превъзходство, докато се смееше на стареца, който все още използваше остарели думи като „разходка“? Животът на думите непрекъснато се скъсяваше. Не само чуждиците излизаха от употреба; след като им лепнеха етикета „старомодни“, някои думи изчезваха, без да оставят наследници.

Преди седмица Йоширо се реши и нае немска овчарка – за разлика от дакела, тя беше добре обучена

* Сричкова азбука, част от японската писменост, която обикновено се използва за изписване на думи с чужд произход.

и го караше да се чувства по-немощен. Старецът ненадейно се мотивира и затича с максимална скорост, но по средата се изтощи и завлачи крака. Макар да се движеше бавно напред, овчарката остана плътно до него. Когато Йоширо се обръщаше към кучето, то го поглеждаше косо, сякаш пита: „Как ти се струва? Безупречно, нали?“ Стана му неприятно от това поведение на отличник и реши повече да не взема немска овчарка.

Така Йоширо не беше намерил идеалното куче и когато човекът зад щанда го попита каква порода харесва, той се запъна, но всъщност остана тайно доволен от себе си.

В младостта си се гордееше, че има готов отговор, когато някой го пита за любимия му композитор, дизайнер или вино. Беше уверен в добрия си вкус и свидетелстваше за него с вещи, за които пилееше много време и пари. Сега не изпитваше нужда да използва вкуса като тухли за къщата, наречена „индивидуалност“. Все още имаше голямо значение какви обувки носи, но вече не ги избираше с цел да се самоизтъкне. Обувките „Идатен“, които носеше сега, наскоро бяха пуснати в продажба от фирма „Тенгу“ – изключително удобни, донякъде наподобяваха сламени сандали. „Тенгу“ имаше седалище в префектура Ивате и във всеки чифт с мастилена четка беше изписано „Ивате маде“*. Изразът бе възникнал, защото младото поколение, което вече не учеше английски, съвсем своеволно тълкуваше „made“ от старите етикети „Made in Japan“.

В гимназията Йоширо малко се смущаваше от стъпалата си, защото задминаваха растежа на други-

* „До Ивате“.

те части от тялото му, и предпочиташе чуждестранните марки обувки, които обгръщаха изнежените му, раними нозе със здрава, дебела гума. По времето, когато завърши университета и започна да работи, носеше тесни кафяви кожени обувки, за да скрие от околните, че не възнамерява да се задържи дълго във фирмата. Похарчи печалбата от първия си роман за чифт туристически обувки. За всеки случай затягаше връзките им здраво, преди да излезе – дори да отиваше само до кварталната поща.

Краката му се почувстваха удобно в гета* и сандали едва след като прехвърли седемдесетте. С тях излагаше кожата си – комарите я хапеха, дъждът я мокреше. И докато внимателно наблюдаваше колко спокойно краката му понасят несгодите, Йоширо си мислеше: „Това е част от мен“ – и така в него се зароди желанието да тича. Тъкмо си търсеше някакви сламени сандали, когато попадна на обувките от фирма „Тенгу“.

Старецът се олюля, докато се събуваше в преддверието, опря ръка на дървения стълб и усети текстурата под пръстите си. Пръстените в ствола на дървото бележеха годините – как ли се съхраняваше времето в собственото му тяло? Не се стелеше на пръстени, нито пък се подреждаше в права линия. Да не би да се трупаше хаотично, като вътрешността на неподредено чекмедже? Мисълта го накара да залитне отново; той стъпи с левия си крак на пода, за да се задържи.

– Явно още не ми стигат силите да стоя на един крак – промърмори на себе си.

Мумей присви очи, леко вдигна нос и попита:

– Прадядо, на жерав ли се правиш?

* Традиционни японски дървени обувки.

В момента, в който проговори, вратът на момчето, който се поклащаше като балон, се намести на правилното място върху гръбначния стълб, а в очите му се появи сладко-горчива игривост. За миг правнукът му толкова заприлича на статуя на бодхисатва, че Йоширо се стресна и изръмжа с пресилено суров тон:

– Още ли си по пижама? Бързо се облечи!

Дръпна чекмеджето на скрина, където бельото и училищните дрехи на детето послушно очакваха господаря си, грижливо сгънати преди лягане предната вечер. Мумей винаги се боеше, че дрехите му ще станат и ще си тръгнат посред нощ. Притесняваше се, че ще пият коктейли и танцуват в нощен клуб и ще се приберат мръсни и смачкани. Ето защо Йоширо винаги ги прибираше в скрина и го заключваше, преди да си легне.

– Облечи се сам, изобщо няма да ти помагам.

Йоширо остави дрехите пред правнука си и отиде в банята, за да си наплиска лицето със студена вода. Избърса се с шарена японска кърпа за ръце и се загледа в стената отпред. Нямаше огледало. Откога ли не бе виждал отражението си? На около осемдесет още се оглеждаше, подстригваше дългите косъмчета в носа си, слагаше си крем с масло от камелия около очите, ако кожата беше суха.

Старецът преметна кърпата на простора в градината и я закачи с щипка за дрехи. По някое време бяха спрели да използват западните хавлиени кърпи и се бършеха само с традиционните. Хавлиените се сушаха трудно след пране и все не им стигаха. Японските изсъхваха веднага щом ги окачиш да се веят леко на простора в градината. Някога Йоширо обожаваше тежките, огромни кърпи. Тогава живееше луксозно: пъхаше използваните в пералнята и щедро ръсеше

праха за пране, а сега това му се струваше смешно. Горката пералня не спираше да бучи, докато се мъчеше да върти тежките кърпи в корема си, изтощи се напълно и след три години умря от преработване. Милион мъртви перални тънеха на дъното на Тихия океан – капсулни хотели за рибите.

* * *

Между стаята от три и половина квадратни метра и кухнята имаше помещение с дървен под, широко около два метра, в което имаше семпла маса за пикник и сгъваеми столове, подобни на рибарските. Сякаш за да подсили още повече атмосферата на излет, на масата стоеше кръгъл термос с картинка на тануки*, от който стърчеше грамадно глухарче.

В последно време дължината на венчелистчета на глухарчетата достигаше десет сантиметра. Един човек дори дръзна да представи такова глухарче на годишната изложба за хризантеми в Гражданския център и възникна дебат дали то трябва да бъде признато за хризантема. „Огромните глухарчета не са хризантеми, те са мутирали“ – твърдеше опозиционната фракция, докато поддържащата настояваше, че „мутация“ е дискриминационен термин и се разпали същинска словесна война. Всъщност думата „мутация“ вече рядко се използваше, заменена от популярното „средонагаждане“. При положение че полските цветя наедряваха все повече и повече, ако само глухарчето си беше останало малко, щеше да остане в сянка. Навярно се бе уголемило, за да оцелее в настоящата среда. Ала

* Енотовидно куче, което в японския фолклор е добре познато със свръхестествените си способности. Умее да се превръща в човек и да обладава други хора, но има по-скоро комичен, отколкото ужасяващ образ.

все пак имаше и растения, които приложиха стратегията да оцелеят чрез смаляване. Появи се нов вид бамбук, голям в цял ръст колкото човешко кутре, и го нарекоха „бамбукутре“. Ако Лунната принцеса засияе насред толкова дребен бамбук, навярно дядото и бабата няма да я открият, дори да пълзят на колене и да я търсят с лупа.*

Сред фракцията против глухарчетата имаше хора, които твърдяха: „Хризантемата е благородно цвете, избрано за императорския герб, и не може да бъде поставена в една и съща категория с плевел.“ След това Съюзът за подкрепа на глухарчето, съставен предимно от профсъюза на работниците в ресторантите за рамен, нанесе ответен удар на враговете, като цитира прочутия императорски декрет „Няма такова нещо като плевел“** – и сложи край на седеммесечния спор за хризантемата и глухарчето.

Загледан в глухарчето, Йоширо се отнесе в детските си спомени. Лежи сам в полето и съзерцава небето. Въздухът е топъл, а тревата – хладна. Чува птиците да чуруликат отдалеч. Завърта глава настрани и до себе си зърва цъфнало глухарче да расте малко над нивото на клепките му. Затваря очи, извива устни като птичи клюн да целуне глухарчето, сетне се изправя сепнат и се оглежда да се увери, че никой не го е видял.

---

* Препратка към „Приказка за бамбукосекача“ (*Такетори моногатари*), в която възрастни хора откриват вълшебната принцеса Кагуя в сияещо бамбуково стъбло.

** Думи на император Хирохито (1901–1989) в разговор с втория му братовчед Ирие Сукемаса: „Няма такова нещо като плевел. Всяко растение си има име и расте където пожелае. Хората егоистично са решили, че трябва да ги унищожават.“

Мумей никога не си беше играл на истинско поле. Въпреки това явно си беше изградил „поле“ в представите си и грижливо го облагородяваше.

– Купи боя, ще боядисам стените – предложи внезапно няколко седмици по-рано.

Йоширо не го разбра и попита:

– Стените ли? Още са чисти, не мислиш ли?

– Ще ги оцветя в синьо като небето и ще нарисувам картинки на облаци и птици.

– Искаш да си спретнем пикник на закрито?

– Е, не можем да го направим навън, нали?

Йоширо преглътна с усилие. След няколко години вече съвсем нямаше да излизат от къщата и сигурно щеше да им се наложи да живеят заобиколени от пейзажи, нарисувани по стените. Той се постара да отговори с весело изражение:

– Добре. Ще потърся синя боя.

Нямаше нужда нарочно да разбива представите на Мумей, щом тази затвореност не го плашеше.

Понеже не умееше да използва столове, Мумей седеше на пода и се хранеше от лакиран поднос с десен на рулцата *сурими*. Изглеждаше сякаш си играе на феодален владетел. Домашните си пишеше на ниското бюро до прозореца. Въпреки това се съпротивляваше яростно всеки път, когато Йоширо предлагаше: „Какво ще кажеш да подарим масата и столовете, щом не ги използваш?“ Макар Мумей да не се нуждаеше от такива мебели, те пробуждаха у него вдъхновяващи представи за отминали времена и далечни земи, които навярно никога нямаше да посети.

* * *

Йоширо извади ръжения хляб от восъчната хартия, която изшумоля като ненадейни дъждовни капки. Беше немски хляб в стил шикоку с цвят на овъглен

мрак и тежък като гранит. Кората му беше хрупкава, твърда и суха, а вътрешността – мека и влажна. Този леко кисел черен хляб се наричаше „Аахен“, изписан с йероглифите за „псевдоопиум“. Пекарят беше кръстил хлябовете на германски градове, изписани по странен начин с йероглифи: Хановер беше „лелята на острието“, Бремен – „раздрусани нудли“, а Ротенберг – „квартал за горещи извори на открито“. Плакатът, залепен върху вратата на пекарната, гласеше: „Разнообразие от хлябове. Потърсете онзи, който отговаря на вашия вкус“ – кух лозунг, който лазеше по езиковите нерви на Йоширо, но чувството му за доверие се връщаше само с един поглед към бухналите корички вътре. Омесен, изпечен, хрупкав и вкусен хляб – колкото повече го дъвчеш, толкова по-сладък става. Пекарят беше „млад старец“. Някога това словосъчетание предизвикваше смях, но с течение на времето неусетно се установи. В днешно време „старци на средна възраст“ се използваше за вече навършилите деветдесет години, а пекарят едва беше преполовил седемдесетте.

Ако излежаването в постелята сутрин вместо ставането веднага щом се събудиш, е признак на човещина, то в този пекар нямаше и капка от нея. Всяко утро в четири часа – без помощта на аларма – мъжът скачаше от леглото като играчка на пружина от кутия. След това драсваше десетсантиметрова кибритена клечка и палеше свещ, висока десет сантиметра и с диаметър пет сантиметра, която поставяше в чинийка, за да си свети на влизане в тъмната кухня. Макар и свикнал с работното си място, той се чувстваше напрегнат, сякаш за пръв път пристъпваше в храм. В пространството все още се носеше лека топлина, като че ли някой бе омесил и опекъл невидимо тесто, докато пекарят е спял. Именно този нощен хляб – хляб, който никога

нямаше да се продава – допринасяше за съществуването на дневния. Ароматът му се пренасяше от въображаемото измерение за съвсем кратко време. Мистериозното създание, което печеше нощния хляб, не се появи нито веднъж, ала именно благодарение на него пекарят не усещаше самота, когато се трудеше. Някои подозираха, че преди е работил в училище, защото пекарната отваряше в шест и петнайсет и затваряше в осемнайсет и четирийсет и пет, но в действителност той просто измерваше времето за всяка отделна задача в пекарната още от събуждането си. В случая на фирмени служители ако фирмата реши, че трябва да започват работа в осем и трийсет, всички ще трябва да се явят навреме, независимо дали са поспаливи, или не – пекарят обаче следваше с вярност правилата, които сам беше създал.

В пекарната имаше още един служител, който също като Йоширо беше столетник. Дребен мъж, бърз като невестулка. Веднъж, докато Йоширо следеше движенията му с поглед, пекарят се приближи и му прошепна:

– Той ми е чичо. Казва, че нуждата от почивка изчезва, щом навършиш сто години. Като му предложа да си почине и да пийне чай, той все се ядосва и ми се кара: „Днешните младежи отделят по-дълго време за почивки, отколкото за работа.“

Йоширо кимна енергично и отвърна:

– Старите винаги са се оплаквали, че младите не стават за нищо. Явно им се отразява добре на здравето. Говоренето против младите сваляло кръвното.

Младият стар пекар изгледа завистливо Йоширо – истинския старец, който нямаше нужда да си нахлупва шапката на определения като „млад“ и „на средна възраст“ – и заяви:

– Всъщност кръвното налягане на чичо ми е по-ниско от моето, а не пие лекарства. Струва ми се, че и вашето е ниско. Като гледам как работи чичо ми, ми се струва странно, че някога младежи на шейсет са се пенсионирали.

– Пенсионирането беше странна система, но беше важна, защото чрез нея работата се предаваше на по-младите.

– Някога бях художник и се гордеех с мисълта, че никога няма да се пенсионирам.

– Отказахте ли се?

– Да. Рисувах абстрактни картини, но критиците не спряха да се обаждат с изказвания като „Това са Алпите“ и това ме притесняваше. Незнайно защо, всички смятаха, че рисувам чуждестранни пейзажи. Създадоха ми големи неприятности. Реших да наследя семейния бизнес в името на безопасността си и да си изкарвам прехраната с печене на хляб. По някаква причина още е разрешен, макар първоначално да е дошъл от Европа.

– Някога имаше изрази „френски хляб“ и „английски хляб“. Сега ни звучат съвсем японски – носталгично, нали?

Йоширо сниши глас, когато заговори за чуждите държави. Пекарят се огледа наляво-надясно, за да се увери, че около тях няма никого, и каза:

– Всъщност преди наричахме този хляб „немски сорт“. Сега официално се казва „Сануки“. А думата „хляб“ не е с японски произход.

– Обичам хляба, защото ми напомня, че има далечни страни. Предпочитам да ям ориз, но хлябът те кара да мечтаеш. Отново ще ви посетя.

– Разбира се. Само че тази работа изисква тежък физически труд. Още отпускам мускули трудно и се притеснявам да не хвана тендовагинит. Ръцете ми те-

жат, като лежа настрани. Де да можех да ги откача от раменете си като робот, преди да си легна.

– Наскоро видях реклама за уроци с техники за отпускане. Май се провеждаха в аквариума. Сетих се за него, като споменахте тендовагинита, защото един от йероглифите в тази дума прилича на този за октопод.

– А, виждал съм плаката. „Научи се да се движиш като мекотело от октоподите."

– Същият. Някога се подигравах на мекотелите, но навярно човешката раса се развива в неподозирана посока – може и да се доближаваме до октоподите. Така си мисля, като гледам правнука си.

– Значи след още десет хиляди години всички ще станем октоподи?

– Сигурно. Хората навремето биха смятали това за деволюция, но може да се окаже еволюция.

– В гимназията завиждах на гръцките статуи за телосложението. Мечтаех да вляза в художествената академия. После внезапно и неусетно развих симпатия към други тела. Птици, октоподи. Бих искал веднъж да видя всичко от чужда гледна точка.

– Чужда ли?

– Имах предвид октоподова. Искам да погледна през очите на октопод.

* * *

Йоширо си припомни разговора с пекаря, докато чакаше соевото мляко да се стопли в малката тенджера. Зъбите на Мумей бяха толкова крехки, че не можеше да яде хляб, без да го накисне.

Старецът страшно се беше притеснил, когато зърна как млечните зъби на Мумей се ронят като семена от нар и омазват устата му с кръв. Известно време се луташе безцелно из стаята. Опита се да укроти

вълните в сърцето си, като си повтаряше, че е нормално млечните зъби да падат и няма повод за тревога. Качи Мумей на задната седалка на велосипеда си и се отправиха към зъболекарския кабинет. Наложи се да чакат повече от два часа, защото нямаха предварителна уговорка. В задушната чакалня Йоширо непрекъснато кръстосваше крака в различни посоки, допираше два пръста до устните си, сякаш пушеше, и неволно дърпаше вежди, докато постоянно надзърташе към часовника на стената. В помещението имаше огромни отливки на зъби. Мумей взе модела на един мъдрец, сложи го на червения килим и бавно го забута като камион. Йоширо потръпна, щом си представи свят без човешки същества, в който огромните зъби са станали камиони и хвърчат по магистралите.

След като му омръзна да си играе със стоматологичните модели, Мумей разтвори върху коленете си голяма илюстрована книга на име „Приключенията на господин Кучешки зъб“ и запрелиства страниците. Седнал до него, Йоширо надникна, зачуден дали да не почете с него. По онова време и той самият пишеше детска книга. Искаше да напише нещо, което Мумей да прочете, но същевременно именно близостта му с момчето затрудняваше писането на детски приказки. Дори да се заемеше пряко с проблемите, с които се сблъскваше всеки ден, той щеше да почувства единствено раздразнение от липсата на решения, защото не можеше да достигне до онези ситуации, които бяха възможни именно в книгите. Йоширо желаеше да обрисува един идеален свят, ала дори да прочете-ше творбата, внукът му нямаше да може мигновено да промени средата, в която живееше.

Мумей гледаше илюстрованата книга с насълзени очи. Персонажите включваха главния герой господин Кучешки зъб, господин Мъдрец, господин Преден

зъб, госпожица Кариес и госпожа Златна пломба. Собственикът на господин Кучешки зъб се спънал, героят се блъснал в цимента, отчупил се и паднал в канализацията. Открили го плъхове и отначало не знаели как да го възприемат, но в крайна сметка го признали за свой бог и го занесли да му се молят в светилището. Така господин Кучешки зъб бил почетен като бог на подземния свят и станал пазител на празниците през четирите сезона, ала един ден канализацията се наводнила от проливен дъжд, който отнесъл светилището на плъховете и изхвърлил господин Кучешки зъб в горния свят. Там едно дете го взело, пъхнало го в джоба си и го прибрало у дома. Мумей тъкмо стигна до този момент и дойде техният ред.

Влязоха в кабинета, Йоширо срещна погледа на зъболекаря и преди да го е попитал каквото и да било, неволно избълва:

– Опадаха.

Но понеже гласът му трепереше и прозвуча като „упадъкът“, старецът бързо се поправи:

– Изпадаха от устата му . Имам предвид млечните му зъби.

„Размених словореда“ – помисли си той.

Мумей пък се ухили хитро – биваше си го с остроумните приказки, макар още да не умееше да пише:

– Изпаднах – имам предвид от входния изпит.

– Млечните зъби би трябвало да падат, съвсем естествено явление, но се стреснах, защото неговите се измъкнаха много лесно – обясни Йоширо. – Обикновено зъбите оказват съпротива и не искат да се вадят, нали? Не е за вярване, че изскочиха ей така. Или се притеснявам прекалено много? – потъна той в разяснения и извинения, докато най-после гласът му секна.

– Слабостите на млечните зъби се пренасят върху постоянните – отвърна хладно зъболекарят.

Като чу това, Йоширо се почувства, сякаш огромен камък е забит в гърдите му. Мумей обаче попита с любознателното изражение на млад учен:

– Защо имаме млечни зъби, щом така или иначе падат?

Зъболекарят любезно отговори на въпроса му, преди да започне прегледа. След процедурата момчето, като че заучено, издекламира с хладнокръвно изражение:

– Благодаря за милото отношение към зъбите ми.

Учтивостта му почти накара стомаха на Йоширо да се преобърне от изненада. Откъде ли беше запомнил този чуждоезично звучащ израз? Голяма загадка – та в днешно време дори детските книги не се превеждаха.

Подобно на повечето деца от неговото поколение, Мумей не усвояваше достатъчно калций. „С това темпо някой ден хората може да станат беззъби твари“ – разсъждаваше тревожно Йоширо по пътя към дома. Правнукът му веднага долови какво се въртеше в ума му и изчурулика:

– Всичко е наред, и врабчетата нямат зъби, а са пълни с живот.

Мумей умееше да надниква в човешката душа. Понякога това плашеше Йоширо, защото момчето не просто усещаше чуждото настроение, а хващаше мислите толкова ясно, сякаш ги четеше буква по буква. Въпреки старанието на стареца да не мисли най-лошото за бъдещето на Мумей, приливите на нещастие редовно го заливаха пряко волята му и често му се случваше несъзнателно да потъва в тревоги.

– Прадядо, ти също нямаш зъби, а се храниш обилно и си съвсем здрав.

Вълните на притеснението още не се бяха надигнали, а ето че Мумей се опитваше да го разведри. Въображението на правнука му беше изцяло впрегнато в посока да го утеши и това караше Йоширо да се чувства виновен. А как му се искаше момчето да е по-самостоятелно, да върши луди неща, да живее свободно...

С цел да увеличи калция в организма на Мумей, Йоширо беше пробвал да му дава по половин чаша мляко всяка сутрин, но отговорът бе диария. Зъболекарят обясни, че тя била способ на вътрешностите възможно най-бързо да изхвърлят всичко, което възприемат като отровно. Всички знаеха, че имат мозък в главата си, но всъщност в долната половина на тялото имало още един мозък, наречен черва, и когато тези два мозъка не били съгласни, червата винаги имали предимство. Ето защо мозъкът понякога се наричал Горната камара, а червата – Долната камара. Тъй като изборите за Долна камара се провеждат често, обичайно се смятало, че именно Долната камара отразява промените в общественото мнение. По същия начин, тъй като съдържанието на червата се променя бързо, червата отразявали текущото физическо състояние по-точно, отколкото мозъкът.

Когато Мумей отвори уста при зъболекаря, не успя да го направи широко, без да се оцъкли. Веднъж така беше зяпнал, че челюстта му едва не падна – затвори я трескаво, стисна очи и заяви: „Земята е в дъното на гърлото ми“, а после отново зина широко и се ококори. Беше споменал същата Земя един път, по време на диагностичен преглед в педиатрията. Нави ризата си нагоре, изложи на показ изпъкналите ребра на тънкия си гръден кош и спокойно обяви: „В гърдите ми се крие цялата Земя.“ Йоширо извърна лице, за да скрие изненадата си, вирна нос, престори се, че

наблюдава дърветата през прозореца, и доволно присви очи.

Тъй като „диагноза“ звучеше страшно, изразът диагностичен преглед беше излязъл от употреба и все повече лекари го наричаха „месечна оценка“. При диагностичния преглед педиатърът проверяваше щателно езика и гърлото на Мумей, после издърпваше клепачите му, за да огледа очите. След това продължаваше с кожата на дланите, лицето, шията и гърба му, откъсваше един косъм от косата му за анализ и светваше с фенерче в ушите и носа му.

– Проверявате доколко са се разрушили клетките, нали? – попита веднъж Йоширо, неспособен да потисне безпокойството си.

– Точно така – отвърна лекарят. – Не можем обаче да ги вкараме в машина и да изчислим степента на увреждане. Всеки, който твърди обратното, е измамник. Всъщност трябва да разгледаме цялото тяло.

Този педиатър се казваше доктор Сатори и беше далечен роднина на друг доктор Сатори – онколог, който преди време се беше грижил за майката на Йоширо, – но двамата не си приличаха нито по гласовете, нито на външен вид. Онкологът винаги се отнасяше с пациентите си като с деца. Той приемаше всеки въпрос като нападка, повдигаше вежди и сърдито им се сопваше: „Ще оздравеете, ако си избиете малоумните съмнения от главата и направите каквото ви казвам!“ А педиатърът, който периодично преглеждаше Мумей, щедро споделяше богатите си познания с Йоширо и момчето. Никога не им говореше надменно и не се страхуваше нито от въпроси, нито от критика. Въпреки това Йоширо рядко го питаше нещо. Щом зърна числата за здравословното състояние на Мумей в картона, той се боеше, че зад тях се крият болка и смърт, затова само мълчеше и кимаше.